

دانشنامه رسانه‌ای

صنعت نفت

مؤلف:

غزاله طایفه محمودی

محسن ایلچی

سر شناسه	: طایفه محمودی، غزاله، ۱۳۶۲
عنوان و نام پدیدآورنده	: دانشنامه رسانه‌ای صنعت نفت/مؤلف: غزاله طایفه محمودی، محسن ایلچی
مشخصات نشر	: تهران: چالش، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۵۳۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۲-۵۹-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: -نفت - صنعت و تجارت دایره المعارف‌ها
شناسه افزوده	: ایلچی، محسن، ۱۳۵۰ -
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ط ۹۵۶۰/۵/۲۵۲ HD
رده‌بندی دیویی	: ۲۷۲۸۰۳/۳۲۸
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۳۰۹۵۶۲

دانشنامه رسانه‌ای صنعت نفت

مؤلف: غزاله طایفه محمودی - محسن ایلچی

ویراستار: یحیی حسین آبادی

طراح جلد: محسن اسدی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپخانه و صحافی: فرشویه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۲-۵۹-۰

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

www.chalesh.ir

فهرست مطالب

مقدمه.....	۷	ل.....	۲۵۱
نفت (آ - ی)..... (۱۳ - ۳۲۶)		م.....	۲۵۵
ا.....	۱۳	ن.....	۲۸۶
الف.....	۲۰	و.....	۳۱۱
ب.....	۵۴	ه.....	۳۱۶
پ.....	۸۰	ی.....	۳۲۳
ت.....	۹۴	گاز (آ - ی)..... (۳۲۷ - ۳۹۷)	
ج.....	۱۱۸	آ.....	۳۲۹
چ.....	۱۲۱	الف.....	۳۳۰
ح.....	۱۲۶	ب.....	۳۳۹
خ.....	۱۳۱	پ.....	۳۴۲
د.....	۱۳۷	ت.....	۳۴۵
ذ.....	۱۴۸	ج.....	۳۴۹
ر.....	۱۵۱	چ.....	۳۵۰
ز.....	۱۵۷	ح.....	۳۵۱
ژ.....	۱۵۸	ط.....	۳۵۷
س.....	۱۵۹	ف.....	۳۵۹
ش.....	۱۸۱	ر.....	۳۶۱
ص.....	۱۹۰	س.....	۳۶۲
ض.....	۱۹۷	ش.....	۳۶۴
ط.....	۱۹۹	ض.....	۳۶۶
ظ.....	۲۰۳	ط.....	۳۶۷
ع.....	۲۰۴	ظ.....	۳۶۸
غ.....	۲۱۰	ع.....	۳۶۹
ف.....	۲۱۱	ف.....	۳۷۰
ق.....	۲۲۵	ق.....	۳۷۱
ک.....	۲۳۵	ک.....	۳۷۵
گ.....	۲۴۵	گ.....	۳۷۶

۴۵۵ هـ

۴۵۶ ی

پتروشیمی (آ - ی) (۴۵۷ - ۵۱۹)

۴۵۹ آ

۴۶۲ الف

۴۶۹ ب

۴۷۶ پ

۴۸۴ ت

۴۸۶ ج

۴۸۷ ح

۴۸۸ خ

۴۹۲ ر

۴۹۳ ز

۴۹۴ س

۴۹۶ ش

۴۹۸ ص

۴۹۹ غ

۵۰۱ غ

۵۰۲ ف

۵۰۴ ق

۵۰۵ ک

۵۰۸ گ

۵۰۹ ل

۵۱۰ م

۵۱۴ ن

۵۱۷ و

۵۱۸ هـ

۵۲۱ فهرست منابع و مآخذ

۳۸۱ م

۳۹۳ ن

۳۹۴ و

۳۹۵ هـ

۳۹۷ ی

پالایش و پخش (آ - ی) (۳۹۹ - ۴۵۶)

۴۰۱ آ

۴۰۳ الف

۴۰۹ ب

۴۱۴ پ

۴۱۶ ت

۴۱۷ ج

۴۱۸ ح

۴۱۹ خ

۴۲۱ د

۴۲۲ ر

۴۲۳ س

۴۲۷ ش

۴۲۹ ص

۴۳۰ ض

۴۳۱ ط

۴۳۲ ظ

۴۳۳ ف

۴۳۴ ق

۴۳۵ ک

۴۳۸ گ

۴۳۹ ل

۴۴۰ م

۴۴۹ ن

۴۵۴ و

نفت، با تاریخ معاصر ایران عجین شده است. در طول یکصد سال اخیر که نفت زمینه‌ساز بسیاری از تحولات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران بوده است، رسانه‌ها به ویژه مطبوعات نقش مؤثری در روایت گذارهای تاریخی این مرز و بوم برای افکار عمومی داشته‌اند. این مطبوعات بوده‌اند که زمینه ارتقای آگاهی و هوشیاری مردم را نسبت به رخدادهای پیرامون‌شان فراهم کرده‌اند. از دیروز تا به امروز، مطبوعات همواره گذارها، رخدادهای بزرگ‌های تاریخی همانند «نفت: لغو امتیازات و قراردادهای انحصاری»، «نفت: استقلال و نهضت ملی»، «نفت: کودتا و مداخله اجنبی»، «نفت: انقلاب اسلامی»، «نفت: جنگ عراق علیه ایران»، «نفت: جنگ کویت»، «نفت: حمله آمریکا به عراق»، «نفت: تحریم و فشار» و «نفت: ...» را در روزها، ماه‌ها و سال‌های سخت برای مردم روایت و حکایت کرده‌اند.

حال بیش از یکصد سال از تاریخ صنعت نفت می‌گذرد. با وجود اینکه رسانه‌ها به ویژه مطبوعات نقش غیرقابل انکاری در قرائت تاریخ صنعت نفت ایران داشته‌اند، اما تاکنون اثری میان رشته‌ای برای تقویت تعامل این دو حوزه پدیدار نشده است. با وجود اینکه در چند دوره وزارت نفت ایران (به عنوان دستگاه پیش‌رو در استقرار نهاد روابط عمومی در ایران) و سازمان‌های وابسته به آن، تلاش‌های در خور توجهی برای برگزاری دوره‌های آموزشی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی برای روزنامه‌نگاران انجام داده است، اما هیچ اثر مکتوب میان رشته‌ای که رسانه و صنعت نفت و گاز را به هم پیوند دهد، حداقل از سوی نگارندگان کتاب پیش‌رو به چشم نخورده است.

این در حالی است که بخش‌های مختلف صنعت اعم از نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی با توسعه روزافزون و پرشتابی روبه‌رو است. با وجود افزایش محدودیت‌های غرب بر صنعت نفت و گاز، روند سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز بیش از سایر بخش‌های اقتصادی و صنعتی کشور است. مجموع تحولات پیش‌رو موجب شده رسانه‌ها به عنوان نهاد میانجی میان صنعت نفت و گاز، بازار و افکار عمومی شاهد ورود اصطلاحات، لغات، عبارات و مفاهیم تخصصی صنعت نفت به حوزه ادبیات رسانه‌ای به ویژه حوزه نفت و گاز و گفتمان عمومی باشند.

شکی نیست که یکی از راهکارهای افزایش تأثیرگذاری رسانه‌ها بر مخاطبان، ارتقای دانش تخصصی فعالان عرصه رسانه به منظور انتقال دقیق‌تر و عمیق‌تر مفاهیم تخصصی صنعت نفت و گاز است. بدون تردید ارتقای سطح کیفی تولید محتوای محصولات رسانه‌ای و نگارش اثربخش انواع فرآورده‌ها همچون خبر، گزارش و تحلیل می‌تواند زمینه درک عمیق‌تر از الزامات صنعت نفت و گاز در کشور در میان مخاطبان فراهم کند. به منظور دستیابی به این هدف، به نظر می‌رسد که تولید آثار فرهنگی میان‌رشته‌ای که تعامل تخصصی صنعت رسانه با صنعت نفت، گاز و سایر حوزه‌های وابسته و بالعکس را ممکن سازد، امری ضروری است. بنابراین آشنایی با کاربردی‌ترین اصطلاحات فنی و تخصصی بخش‌های مختلف صنعت نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی که از الزامات فعالیت

خبری حوزه صنعت نفت است، جز از طریق طی دوره‌های آموزش تخصصی، مطالعه کتب تخصصی، کار تجربی و ... به دست نمی‌آید؛ امر مهمی که به نظر می‌رسد از این پس بیشتر باید مورد توجه فعالان عرصه رسانه‌ای صنعت نفت و گاز قرار گیرد.

در اینجا باید اشاره کرد که در گذشته واژه‌نامه‌ها و دایرةالمعارف‌هایی درباره اصطلاحات صنعت نفت و گاز منتشر شده است، اما این آثار برای مخاطبان عرصه خبر و رسانه نوشته نشده است. این آثار به طور خاص دربردارنده اصطلاحات فنی صنعت نفت و گاز است که پاسخگوی نیاز عملی و نظری رسانه‌ها نیست.

با درک این مسئله که صنعت رسانه کشور نیازمند اثری است که بتواند رافع نیازهای کاربردی و عملی رسانه‌ها باشد، کتاب پیش‌رو به رشته تحریر درآمده است. «دانشنامه صنعت نفت» محصول سال‌ها آموزه‌های تجربی و عملی فعالیت خبری نویسندگان در حوزه صنعت نفت و گاز است. شاید بتوان گفت که اولین اثری است که در قالب اصطلاحات و مفاهیم خبری حوزه انرژی نوشته و منتشر شده است. به نظر می‌رسد می‌تواند برای خبرنگارانی که علاقمند به توسعه دانش تخصصی‌شان در حوزه نفت و گاز هستند، سودمند باشد.

این مجموعه شامل بیش از ۱۵۰۰ واژه، مفهوم یا عبارت کاربردی با موضوع تخصصی، فنی، مهندسی، اقتصادی، مالی، سیاسی و رسانه‌ای است که خبرنگاران حوزه انرژی به‌صورت روزانه در برخورد با رویدادهای صنعت نفت و گاز نظیر کنفرانس‌ها و همایش‌های خبری، تنظیم خبر، گزارش و مصاحبه با منابع خبری حوزه انرژی، با آن مواجه می‌شوند.

بدون شک واژگان کاربردی حوزه صنعت نفت و گاز برحسب سلیقه نویسنده هر دانشنامه‌ای بیش از این تعداد است، به ویژه آنکه هر روز مفاهیم و عبارات جدیدی به دایره واژگان صنعت نفت و گاز راه می‌یابد و از طریق متخصصان در قالب مصاحبه، گزارش، نظرخواهی یا مقالات تخصصی در صفحات روزنامه‌ها به کار می‌رود، اما با این وجود به دلیل آنکه نویسندگان اثر پیش‌رو در تحریریه رسانه‌ها از مصرف‌کنندگان اولیه واژگان و مفاهیم کاربردی بوده و هستند، تلاش شده است که از زاویه یک خبرنگار یا گزارشگر (مصرف کننده)، واژگان دانشنامه برگزیده شود.

افزون بر این، واژگان و تعاریف گردآوری شده حاصل واکاوی کتاب‌های تخصصی، تحلیل محتوای کیفی رسانه به ویژه نشریات تخصصی، روزنامه‌ها، خبرگزاری‌ها و واژه‌نامه‌هایی بوده که تاکنون منتشر شده است. بخش قابل توجهی از واژگان از مطالب دوره‌های آموزشی اقتباس شده است که وزارت نفت، سازمان‌ها و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای خبرنگاران از سال ۱۳۸۳ تاکنون برگزار کرده‌اند. به باور مؤلفان اثر، در دوره‌های آموزشی مورد اشاره، مفاهیم اساسی و کاربردی به شرکت‌کنندگان انتقال داده شده است که می‌تواند در تحقق و تقویت محتوای فرآورده‌های رسانه‌ای موثر باشد.

نکته‌ای که نباید از نظر دور داشت، این است که در تعاریف برخی از مفاهیم از داده‌های کمی

استفاده شده است که با گذشت زمان می‌تواند ارزش‌ها، مقدارها، تعداد و آمارهای مربوط به آن تغییر پیدا کند و نویسندگان به این دلیل در تعریف این گروه از واژگان به متغیرهای کمی اشاره کرده‌اند که نمایی کلی از متغیرهای کمی مربوط به آن مفهوم را برای درک مخاطب ارائه کنند.

واژگان در این دانشنامه در چهار بخش شامل «نفت»، «گاز»، «پالایش و پخش» و «پتروشیمی» گردآوری و طبقه‌بندی شده است تا امکان جست‌وجوی واژگان مربوط به هر بخش را تسهیل کند. از سوی دیگر، واژه‌ها بر اساس اسامی خاص و به ترتیب «حروف الفبا» طبقه‌بندی شده‌اند تا یافتن آن به سهولت امکان‌پذیر باشد.

و از همه مهم‌تر اینکه شکی نیست که هیچ اثری بدون لغزش یا نقص نخواهد بود. بنابراین مؤلفان مشتاقانه جویای دیدگاه‌های راهگشای مخاطبان اثر هستند تا کمبودها و کاستی‌ها را در آینده جبران کنند.

در خاتمه از اداره کل روابط عمومی وزارت نفت که با برگزاری دوره‌های تخصصی در زمان‌های مختلف، زمینه و انگیزه لازم را برای انتشار این دانشنامه فراهم کردند، قدردانی می‌شود.

غزاله طایفه معبودی
ghazaleh.tayefeh@gmail.com

محسن ایلچی
mohsenilchi@yahoo.com